

**ОБРАЗЕЦ ЗА СТРУКТУРА НА СТАНОВИЩЕ ПО КОНКУРС
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР“ И
НАУЧНАТА СТЕПЕН „ДОКТОР НА НАУКИТЕ“ В НБУ**

СТАНОВИЩЕ

От

доц. д-р Иван Руменов Бянов
Великотърновски университет “Св. Св. Кирил и Методий“
Професионално направление: 3.8 Икономика

За кандидат

Мина Маркова Карпузова
За придобиване на ОНС “доктор“
Професионално направление: 3.8 Икономика

1. Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение.

Безспорна е значимостта на изследвания проблем в дисертационния труд на докторант Мина Маркова Карпузова. Дисертационната работа съдържа 215 страници, от които 184 страници са основен текст, разпределени в три глави и 31 страници библиография и приложения. Включва 30 фигури, 4 таблици и 5 приложения. Библиографията обхваща 149 заглавия, от които 87 на кирилица и 62 на латиница. През съвременния 21 век необходимостта от синхронизация на бизнес с природа е повече от наложителна. В дисертацията е налице актуална засегната проблематика за приложението и липсата на единен структуриран подход от страна на бизнес и правителства за Кръговата икономика като широко разпознаваема концепция. Научният обзор е достатъчно застъпен, фокусиран и селектиращ не само застъпниците, но и критиците на Кръговата икономика като алтернатива на широко използваната и разпознаваема концепция на линейно развитие. В този контекст е и разработена научно-приложната част от дисертационния труд, фокусирана върху изследването на реални компании, които прилагат концепцията на кръговата икономика в България. Освен това, е обърнато специално внимание на законодателната рамка, според която следва да се развиват този тип компании и то в Европейския съюз, в частност България.

2. Обоснованост на целите и задачите в дисертационния труд.

Целта на дисертационния труд е ясно дефинирана и подкрепена със съответстваща обосновка, а именно необходимостта от систематично научно изследване на настъпващите промени на европейския пазар. По отношение на прехода към кръгова икономика технологиите и иновациите се развиват и разпространяват с ускорени темпове, което е предпоставка за ускорено и улеснено внедряване на алтернативни бизнес модели. Това е отразено в дисертационния труд от различните разгледани концепции и високата стойност на иновациите и изкуствения интелект. За осъществяването на поставената цел са

ясно формулирани изследователските задачи, които са в градация и следват една от друга. Ясно изведена и обоснована е основната теза на дисертационния труд, а именно че внедряването на алтернативните кръгови модели ще повлияе положително върху компаниите, опериращи на българския пазар. Поради това са разгледани Европейските законодателни практики и е направено структурирано проучване за доказване на основната теза. Обосновани са четири ограничения на дисертационния труд, свързани с целите и задачите, в контекста на времевия обхват, географското разположение и същността на проучването.

3. Съответствие между избраната методология и методика на изследване и поставената цел и задачи на дисертационния труд.

В представения дисертационен труд избраната методология е подчинена на поставената цел - проследяване на еволюцията на концепцията и инструментите за измерване на кръговата икономика да се проучат и обобщят европейските и национални политики и прилаганите от фирмите кръгови бизнес модели. Това позволява да се направи оценка на икономическата им ефективност в рамките на ЕС, с фокус приложението им в България. Методологията на емпиричното изследване е насочена към общия анализ на промените в теорията и в практиката относно внедряването на алтернативни бизнес модели в стратегии на компании в ЕС. Тя включва преглед на литературата, казуси и теоретичен анализ, допълнени от интерпретация на емпирични данни и е комбинация от качествени и количествени изследователски методи. В дисертацията са селектирани и приложени 3 изследователски метода, а именно:

- ✓ Метод 1: Кабинетно проучване на публично достъпни данни за дейността на разглежданите фирми на българския пазар в областта на кръговата икономика.
- ✓ Метод 2: Структурирани дълбочинни интервюта на водещи компании у нас в сферата на кръговата икономика.
- ✓ Метод 3: Онлайн анкета относно потребителските нагласи към алтернативните бизнес модели в България.

Комбинирането на тези методи е целесъобразно за постигане на поставената цел и задачи на дисертационния труд. Те спомагат за идентифицирането и проучването на фирми, които използват алтернативни кръгови бизнес модели в България. Освен това, се прави анализ на тяхната икономическа активност и потребителските нагласи чрез емпирични доказателства. Всички тези изследователски действие показват високо ниво на умения от страна на докторанта да синтезира и анализира големи обеми от данни на микро- и макрониво, с цел да се отговори на въпроса каква е икономическата ефективност на модела.

Получените резултати потвърждават основната теза на изследването, че моделът на кръговата икономика може да бъде ефективен по отношение на пазарната си резултатност и да повлияе положително върху компаниите, а добрите практики, възприети от ЕС, е напълно възможно да се прилагат успешно и в България.

4. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд (описание и оценка), включително наличие на оригинален принос в науката.¹

Посочените в автореферата научни и научно-приложни приноси са 7 на брой. Сред тях се открояват изведените авторски дефиниции за понятията „кръгова икономика“ и „алтернативни бизнес модели“, които са абсолютно обосновани от страна на докторанта. Освен това, не трябва да се пренебрегват и приносите, свързани със ситематизацията и

---

¹ Отнася се за научната степен „доктор на науките“.

задълбоченото разглеждане на законодателните актове, свързани с развитието на кръговата икономика, на ниво ЕС и България. Те именно определят посоката, възприятието и скоростта на развитие на кръговото икономика и алтернативните бизнес модели. В тази връзка е и практико-приложната част от приносите на дисертацията в сферата на икономическата ефективност на кръговия модел, трудности и препоръки при внедряването му от предприемачите, заедно с ползите в екологичен и социален аспект. Приемам без резерви посочените приноси и поздравявам докторанта и научния ръководител за високото качество на представения дисертационен труд.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд: брой, характер на изданията, в които са публикувани.

Представените публикации, които са свързани с дисертационния труд са 3 бр. в периода 2022 – 2023 г. Всичките са актуални и налични онлайн, което способства за увеличаване на шансовете за разпознаваемост на докторанта при бъдещи изследвания и проектни дейности по тази актуална тема.

6. Мнения, препоръки и бележки.

При представения дисертационен труд е налице ясно изразена структура, цел, обект на изследване, предмет на изследване и изследователски задачи. Отделните глави са приблизително еднакви като обем, а това придава балансираност на разработката. Приложенията са подредени ясно и нагледно. Препоръчително е в списъка с представените наукометрични показатели, а именно публикациите по дисертационния труд, да са с вградени в заглавието на публикацията линкове, за да е по-прегледно и ясно. Единствената ми забележка е наличието на правописни и стилистични грешки, като препоръката ми е в бъдеще при по-обемни разработки, докторанта да използва услуги на професионалист-редактор за коректури.

7. Заключение с ясно формулирана положителна или отрицателна оценка на дисертационния труд.

В заключение въз основа на предоставения дисертационен труд и автореферат, при преценка на всички приноси и положителни черти, както и вземане под внимание на критичните бележки, считам че на дисертанта **МОЖЕ** да се присъди образователна и научна степен „доктор“ в Професионално направление 3.8. “Икономика”, докторска програма „Световно стопанство и международни икономически отношения”.

Дата 09.12.2024 г.

Подпис.....